

NOVO
HRVATSKO SLOVO

POLITIČKI TJEDNIK

GODINA I. - BROJ 8 - ZAGREB, PETAK, 19. STUDENOG 2004. - CIJENA 10 KUNA

A close-up portrait of a middle-aged man with grey hair, wearing glasses and a mustache. He is looking slightly to the right of the camera with a neutral expression. He is wearing a light blue collared shirt.

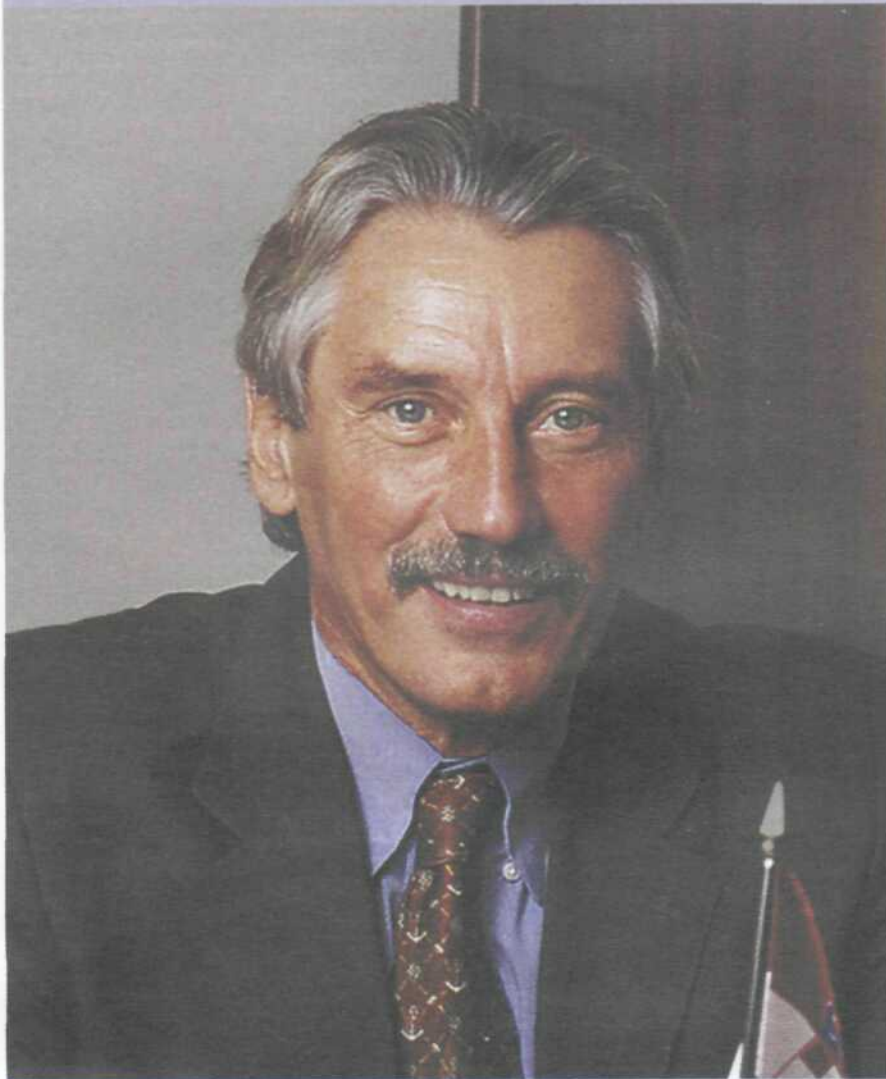
**HRVATSKOJ DONOSIM
GOSPODARSKU
POBJEDU**

Razgovarao: Domagoj Margetić
Foto: Arhiva NHS

Boris Mikšić, uspješni poslovni čovjek,
predsjednički kandidat

HRVATSKOJ DONOSIM GOSPODARSKU POBJEDU

Kao poslovnom čovjeku, Hrvat iz SAD-a, koji su vaši razlozi za kandidaturu na predstojećim predsjedničkim izborima?

Ja sam se već prošle godine kandidirao na parlamentarnim izborima, kada sam se i odlučio uključiti u politički život Hrvatske, jer smatram da je Hrvatskoj ovoga trenutka najvažnije jako gospodarstvo, porast proizvodnje, povećanje broja radnih mjesta, povećanje izvoza, novih tehnologija u proizvodnji.

Smatram te stvari jako važnima. Pogledajmo samo što se dogodilo u irskoj prije nekih dvadesetak godina, i u Finskoj, primjerice. To su postale uspješne europske zemlje. Naši političari baš nemaju osjećaj za taj gospodarski dio, i to je jedan od važnih razloga zbog kojeg se kandidiram za predsjednika Republike Hrvatske. Osim toga, obzirom da sam financiram kampanju bio bih puno odlučniji i ozbiljniji u borbi s korupcijom, jer svi znamo te probleme koji se pojavljuju vezano za korupciju ne samo u dr-

žavnom aparatu, već i u drugim sektorima, kao primjerice u privatizaciji, koja je u Hrvatskoj provedena jako loše, rekao bih i katastrofalno.

Koje bi, po vašem mišljenju programске točke bile ključne za važne pomake u gospodarstvu Hrvatske?

Smatram da je najvažnija orijentacija hrvatskog gospodarstva ka izvozu, te se mogućnosti do sada ne koriste dovoljno. Taj je orijentacija važna. Ja sam se u tome već dokazao, jer skoro 50% mojih proizvoda prodajemo u izvozu. Treba razviti ne samo bolju tehnologiju, već i veću produktivnost, te na taj način ojačati konkurentnost hrvatskog gospodarstva. Nadalje vrlo je bitno odrediti realan tečaj kune i na taj način poticati izvoz. Čini mi se da je danas kuna precijenjena, to odgovara samo korisnicima menadžerskih kredita sa valutnom klauzulom. Moja je vizija hrvatske gospodarske strategije jasna i provediva, jer sam to i osobno ostvario. Riječ je o dvadeset postotnom godišnjem porastu proizvodnje, 20 postotnom rastu ulaganja u nove tehnologije i znanost, te 20 postotnom smanjenju birokracije i uštedama. Moramo razviti strateški razvojni plan za cijelo hrvatsko gospodarstvo, koji bi doveo do porasta BDP-a. Trebali bi težiti ka tome da se BDP povećava po uzoru na Kinu nekih 8 do 10 posto godišnje. Minimalno. To bi naravno rezultiralo povećanjem broja radnih mjesta, te bi posljedično došlo do povećanja plaćanja poreza, i ukupnih prihoda u Državnom proračunu.

Zbog čega mislite da kod našeg političkog vodstva postoji euforični pristup ulasku Hrvatske u EU, gotovo nekritični pristup tomu pitanju. Mislite li da su naši političari dovoljno svjesni svih posljedica ovakvog ulaska Hrvatske u EU?

Mislim da nisu, većina naših političara koja je sada uključena u taj proces nemaju dobar osjećaj za gospodarstvo i za ekonomske procese. Od svega toga se i tijekom parlamentarnih izbora napravi-

la velika pompa i obično skupljanje političkih bodova. Oni upravo tako i gledaju na to pitanje, umjesto da se analizira i točno se vidi što je u primarnom interesu Hrvatske-brži ulazak u EU ili prvo ojačavanje gospodarstva pa tek onda jedan postupni ulazak u Uniju. Moramo dati priliku našim kompanijama da se kvalitetno pripreme za taj proces i ojačaju, umjesto da povećavamo uvoz. Što se tiče uključenja u Europsku uniju, treba doći do jednog novog osviještenja. Ne trebamo srljati u Europsku uniju, već prije toga ekonomski ojačati Hrvatsku. Na taj način kasnije bismo bili u puno boljoj poziciji za pregovore. Kod pregovora o ulasku Hrvatske u EU trebamo pred sobom imati jasnu sliku hrvatskih strateških interesa. Političari koji sudjeluju u tim pregovorima moraju imati pred sobom najbitnije nacionalne interese. Smatram da na ovako važno pitanje odgovor mora dati i narod, a ne uska grupa političara. Prema tome rješenje je referendum, pa neka narod odluči.

zadnjih mjesec dana i više obilazite teren, putujete po Hrvatskoj. Vjerojatno ste vidjeli da su mnogi dijelovi Hrvatske, poput Like, napušteni i možemo prepoznati izvjestan sindrom »puste zemlje«. Ljudi nemaju nikakvu perspektivu. Nemaju nade za ostanak. Kako vidite mogućnosti promjene takvog stanja, kako omogućiti ljudima egzistenciju u tim krajevima?

Trebaju se pokrenuti konkretni programi sa državne razine u tim regijama. Potrebno je u tim dijelovima Hrvatske podignuti gospodarsku aktivnost. To se jedino može napraviti kroz pametne investicije, ciljane investicije. Treba omogućiti poduzetnicima da brže razviju svoje srednje i male firme. Bio sam ovih dana u Gorskom kotaru i tamo je praktički potpuno zamrla bilo kakva gospodarska aktivnost. To je jedno područje sa izrazitom tradicijom drvene proizvodnje, a sada smo postali samo izvoznici sirovine, znači golog drveta, bez unošenja dodatnih vrijednosti, znači dodatnih investicija, proizvodnje finalnih proizvoda. Nezaposlenost je ogromna, a tu imamo priliku za podizanje dobre gospodarske aktivnosti. Umjesto izvoza u Italiju tu bi se trebala organizirati proizvodnja. Postoji tradicija, međutim, tim ljudima treba dati priliku da opet pokrenu svoja poduzeća i proizvodnju.

znači li to da bi takav program podrazumijevao da niz vladinih, državnih agencija, pruža besplatnu logistiku ljudima u tim poslovima?

To je jako, jako važno. Vidite, to je čak puno važnije, nego velike investicije. Ljudima treba pružiti usluge predstavljanja njihovih proizvoda na stranim sajmovima, pomoć u promidžbi, marketin-

gu proizvoda, potrebno ih je povezati sa strateškim partnerima u inozemstvu, sa velikim marketinškim grupama koje postoje u svijetu. Tu mogu pomoći specifične forme državnih institucija, kojih u Hrvatskoj nema previše. Takvu mrežu treba organizirati. Japanci su to jako pametno napravili sa organizacijom JETRO, koja po svijetu ima urede koji su važniji i od japanskih veleposlanstava u svijetu. PO tom su modelu i Koreanci napravili svoj model. Te usluge trebaju biti na državnoj razini, besplatne. Mi smo danas dobro organizirali izvoz turističkih usluga. Naš turistički ured u SAD-u dobro radi, samo su u ovoj godini povećali broj američkih turista u Hrvatskoj za 20%.

Vlada je posljednjih desetak godina investirala u brodogradnju i hrvatske luke. Nakon deset godina brodogradilišta su u krah, hrvatske luke posluju s minimalnim prometom. Mislite li da tu postoji mogućnost za djelovanje u smislu gospodarskog programa?

To je jedna žalosna situacija u kojoj se nalazimo. Recimo, Rijeka koja je imala izvrstan promet, praktično je prazan, dok je Koper koji je kao luka puno lošiji, gotovo preuzeo cjelokupan promet Luke Rijeka. Tomu je opet razlog loš menadžment. S brodogradilištima je ista stvar. Mala produktivnost i loš menadžment, i ona ne pokazuju neke rezultate. Ako poduzeće koje proizvodi 100 do 200 milijuna dolara na kraju godine nema 10 do 15 milijuna profita, znači da tu nešto nije u redu ili u nabavi materijala, ili organizaciji proizvodnje i rada. Tada treba ozbiljno pristupiti reorganizaciji proizvodnje i rada, jer ta se poduzeća mogu okrenuti profitabilnom poslovanju.

Je li tu i Vlada koja dodjeljuje jamstva i kredite trebala postaviti i jasne uvjete menadžmentu za poslovanje tih poduzeća?

Svakako. Modeli za to postoje, nije to neka mudrost. Treba postaviti jedan proizvodni model, jedan model menadžmenta u kojem se točno vidi na kraju dana koja je to cijena koštanja i koja je struktura profita na kraju da se ti krediti mogu otplatiti i da ti krediti imaju smisla. Niti jedna država na svijetu si ne može priuštiti financirati gubitke i sanacije propalih banaka. Općenito mislim da je taj proces privatizacije i prodaje banaka strancima bio jedan loš potez koji su političari podržavali, ne znam zbog kojih razloga. To je ozbiljan problem i to se nije smjelo dogoditi. Zalosno je vidjeti takvu situaciju u hrvatskom bankarstvu, koje više i nije hrvatsko.

Postoji li tu povezanost sa problemima financiranja malog gospodarstva, jer očito je da nema u Hrvatskoj banke koja bi bila voljna stati iza malih gospodarstvenika u Hrvatskoj?

To je osnovni problem da takvih banaka nema. Ovim bankama nije u interesu gospodarstvo. Njima je u interesu financirati visoko kamatne kredite za kupnju skupih automobila iz Njemačke, dok im financiranje hrvatske proizvodnje nije niti u interesu. Zbog toga nam trebaju hrvatske banke i kompanije koje će zajedno surađivati i razvijati povećanje proizvodnje. To jedino jamči uspjeh. Također, velika je prilika i u povezivanju s iseljenom Hrvatskom. Evo, već i u okviru »Grupe 100«. To je jedan nedavni pokušaj da se hrvatski poslovni ljudi iz cijelog svijeta povezuju. Samo te kompanije, samo ti ljudi, koji su se povezali u »Grupi 100« zapošljavaju višeljude nego što ih je sada zaposleno u Hrvatskoj. Samo Jure Šola zapošljava oko 45 tisuća ljudi, a ima jako puno takvih naših iseljenika. Ti ljudi ne traže čak niti preferencijalni model ulaganja, nego samo poštenu menadžment i pojedno-

štvljenje birokracije za ulaganja u Hrvatsku, kako bi se taj kotač vrlo brzo pokrenuo i otvorilo dosta radnih mjesta. Mislim da u tom dijelu i osobno mogu jako puno učiniti, prvi sam kandidat iz iseljene Hrvatske za predsjednika, imam veliku podršku iseljenika od Australije, SAD-a, Njemačke i drugih zemalja. Kina se, primjerice, pokrenula s programima koji su se pokrenuli od njihovog iseljeničtva. To je ogroman potencijal. Ako iskoristimo taj potencijal ne bismo više morali razmišljati o tim velikim zaduživanjima, to isto dokazuje primjer Kine. Kina više nije zainteresirana za posuđivanje novca, jer je postala generator gotovine, stvarnih investicija.

Začuđuje činjenica da smo mi naše hotele, velika zemljišta uz obalu, naše tvornice i banke rasprodali strancima, a da nitko nije već prije okupio ljude iz sadašnje »Grupe 100« okupio na jednom mjestu i razmotrio kvalitetniji način privatizacije i prodaje te imovine?

Vidite kako je to išlo. Čim se pojavila neka inicijativa ljudi su se okupili, nije bio ni neki veliki napor da se to sve organizira. TO se moglo i prije učiniti, ali tada nije bilo nikom to zanimljivo. A to što su se važna poduzeća rasprodala strancima po vrlo smiješnim cijenama, to bi trebalo preispitati. To je preveliki gubitak za sve hrvatske građane, jer se radi o državnom vlasništvu. Ta su poduzeća otplaćivana vrlo brzo pod sumnjivim okolnostima, te bi poslove trebalo još jednom preispitati i analizirati, te mislim da bi se tako moglo osloboditi još dodatnog kapitala.

Još i danas su za hrvatsku javnost ostali tajnom ugovori o prodaji Hrvatskog telekoma i INE. Hrvatska javnost nije imala priliku vidjeti na koji način su ti poslovi sklopljeni.

Ja sam poslovni čovjek i dosta sam radio na svim mogućim tipovima ugovora, pregovora, memoranduma o razumijevanju. Niti jedan od tih ugovora ni za poduzeće poput mojeg nije nikakva tajna. Nema potrebe da bude tajna. To su sve komercijalne transakcije. Očito je da se stvari ne objavljuju jer to političarima nije u interesu, jer očito je da bi objava tih stvari bila predmet velike javne kritike. Stvarno bi se vidjelo zašto je došlo do takvih loših privatizacija, koje na kraju koštaju porezne obveznike najviše. TO ne može biti tajna.

izgleda kako postoji stalna kriminalizacija Domovinskoga rata, omalovažavanje svih vrijednosti koje su nastale iz Domovinskoga rata. To je možda posebno važno u odnosu na mlade generacije, koje su u tom trenutku odrastale. Što Vi mislite o tim procesima?

Mislim da moramo biti jako ustrajni i čvrsti kada se govori o razlučivanju između onoga tko je bio agresor i onoga tko se branio. Jednako tako smatram da su i izjave koje je nedavno dao gospodin Stjepan Mesić bolna stvarnost za ljude koji su stvarali ovu zemlju. Ukoliko je tako nešto rekao, predsjednik bi se trebao ispričati hrvatskim građanima, posebno onima koji su bili izravno pogođeni agresijom Crne Gore na Hrvatsku, posebno ljudima u Dubrovniku, jer svi dobro znamo što se tamo dogodilo. Mislim da bi se trebalo podignuti moral naroda, te da se podigne svijest i dostojanstvo naroda. Dostojanstvo je ključna riječ. Nije dobro minimalizirati te vrijednosti. To je jako bolno za veliki broj građana.

Suradnja sa Haagom često se nameće kao jedan od glavnih uvjeta pristupanja NATO-u i Europskoj uniji. Barem to tako predstavljaju vladajući političari. S druge strane kada imamo priliku razgovarati sa stranim političarima ne dobivamo tako krute odgovore. Moramo li stvarno beskompromisno surađivati s Haagom? Gdje je tu prava istina?

Prava istina je u tome da se trebamo čvrsto postaviti prema Haagu, ne trebamo stalno pristajati na razne kompromise. Trebamo jednostavno povući granicu i reći da preko nje ne prelazimo u suradnji s Haagom. Imamo pravnu državu i sve se može ispitati pred hrvatskim sudovima. Pitao sam javno bivšeg veleposlanika Montgomerya po kojem to pravu može generala Gotovinu strpati u istu grupu sa Mladićem i Karadžićem. General Gotovina je nevin. Krivnju može dokazati jedino sud u sudskom procesu. TO ne može utvrditi Carla del Ponte samo zato što je Gotovina pod njezinom sumnjom. Međutim, ništa mi konkretno Montgomery nije odgovorio.

Naših pobjedničkih generala danas nema nigdje, ni za što ih se ne pita, ne sjede u vijećima koja odlučuju o strateškim pitanjima, nisu u mogućnosti dati savjet o mogućim potezima državne uprave, dok u SAD-U jedan general američke vojske danas je državni tajnik i slično. Svjedoci smo zadnjih dana da američkavojskatražipomoćhrvatskih časnika u sukobu u Iraku. Očito postoji jedno povjerenje u ratno iskustvo hrvatskih časnika. S druge strane u Hrvatskoj se nameće takva klima u kojoj se ti ljudi omalovažavaju.

TO je više nego žalosno. Političari koji su danas na vlasti okreću leđa onoj našoj dobroj prošlosti i herojskim pothvatima koji su se dogodili. Ti su ljudi dali sve od sebe da dođe do pobjede. To bismo trebali znati iskoristiti, to iskustvo

i znanje, općenito taj dobar borbeni duh. Znam američke časnike koji su nakon boravka u Hrvatskoj bili strahovito oduševljeni borbenom sposobnošću naših časnika. Te ljude trebamo uključiti u obnovu naše vojne sposobnosti i spremnosti. TO nam treba biti najveći prioritet za oružane snage, a ne stalne reorganizacije koje slabe našu vojsku.

Predsjednik Mesić je na početku svo-

jeg mandata umirovio dvanaest pobjedničkih generala. Biste li ih Vi vratili u Hrvatsku vojsku?

Zanimljivo je kako je predsjednik Mesić tijekom svog mandata jedino u tom slučaju umirovljenja generala pokazao odlučnost i čvrstinu. Ja mislim da se u taj proces ušlo prebrzo i bez želje i volje da se sasluša druga strana. Postupak je bio neosnovan i neetičan, jer generali nisu dobili priliku za obranu. Dapače, mjesecima nisu znali o čemu se radi, za što su optuženi i koje su njihove pravne mogućnosti. Gledajući danas sa vremenske distance kotač prošlosti je teško vratiti unazad, ali najmanje što bih učinio za njih bio bi službeni prijem i razgovor u mom uredu.

Jedan od aktualnih problema je i optužnica protiv generala Ante Gotovine. Biste li Vi izručili generala Gotovinu Haaškom sudu?

Ja bih se postavio tako da do toga ne dođe. Siguran sam da je moguće postići kompromis oko toga. To je sramota i to se pitanje mora riješiti na jedan konstruktivan način. Ja bih na tome radio. Predsjednik se u tom slučaju treba čvrsto postaviti